

2020

1. ÇEYREK RAPORU

TÜRKİYE'NİN

TASARRUF EĞİLİMLERİ

ARAŞTIRMASI

Bilkent University

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması

ING Türkiye

1. GİRİŞ/3

1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz/3

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR/4

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri/4

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi/14

2.3. 2019 3. Çeyrek Sonuçları/17

3. METODOLOJİ/17

3.1. Amaç ve Yöntem/17

3.2. Demografik Bilgiler/18

3.3. Tasarrufun Tanımı/20

4. EKONOMİST YORUMU/21

5. İLETİŞİM BİLGİLERİ/29

TÜRKİYE' DE BİREYSEL TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI'NI NİÇİN YAPIYORUZ?

Ülkemizde, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

T.C. Merkez Bankası ve BDDK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2.1. Tasarruf Sahipliği Oranı

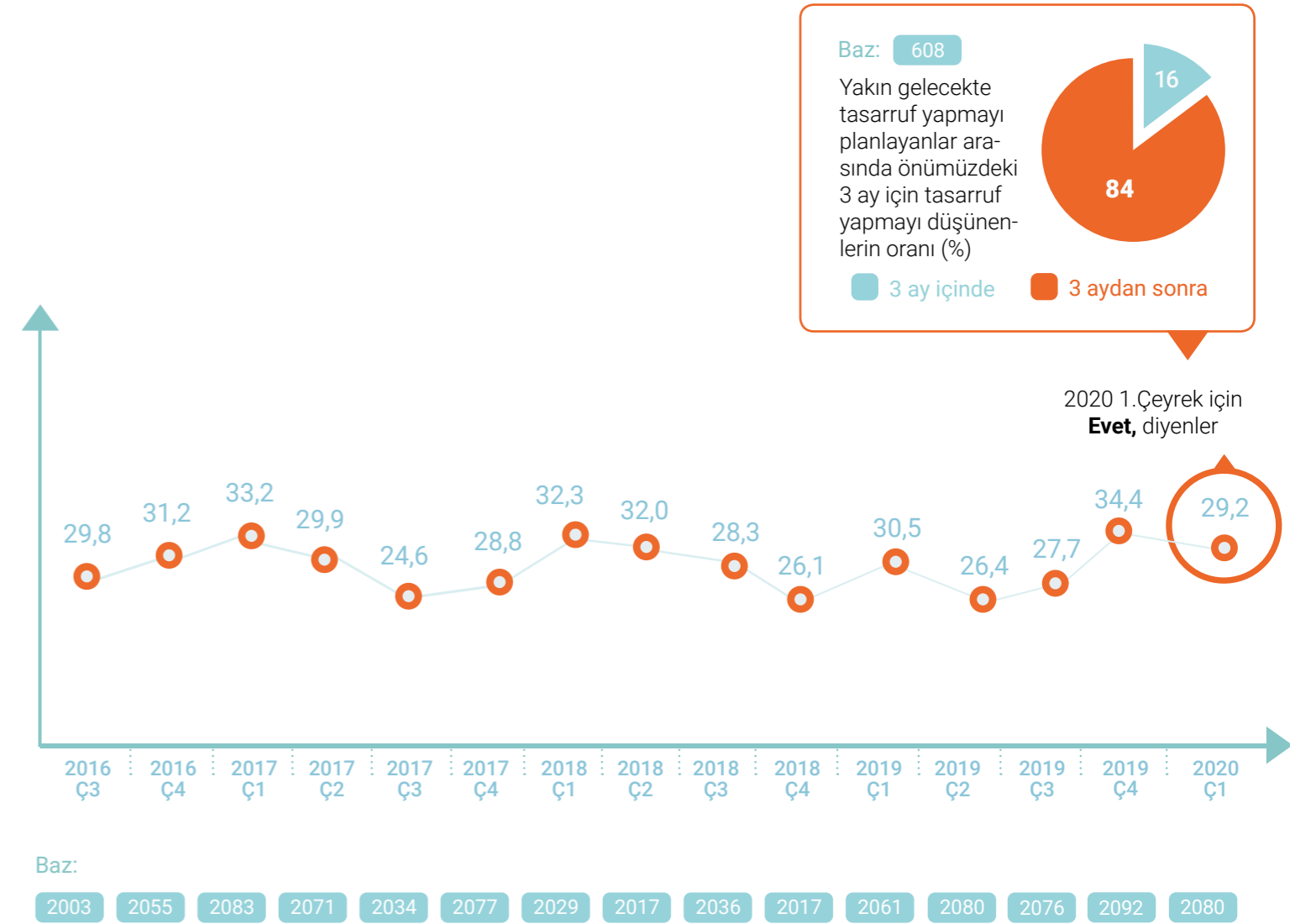
Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

- 2018 yılı sonundan itibaren düşüşte olan tasarruf sahipliği, son 4 dönem boyunca küçük dalgalanmalar gösterse de stabil bir seyir izlemektedir. Tasarruf sahipliği oranı, 2020'nin ilk çeyreğinde %13,4 seviyesindedir.

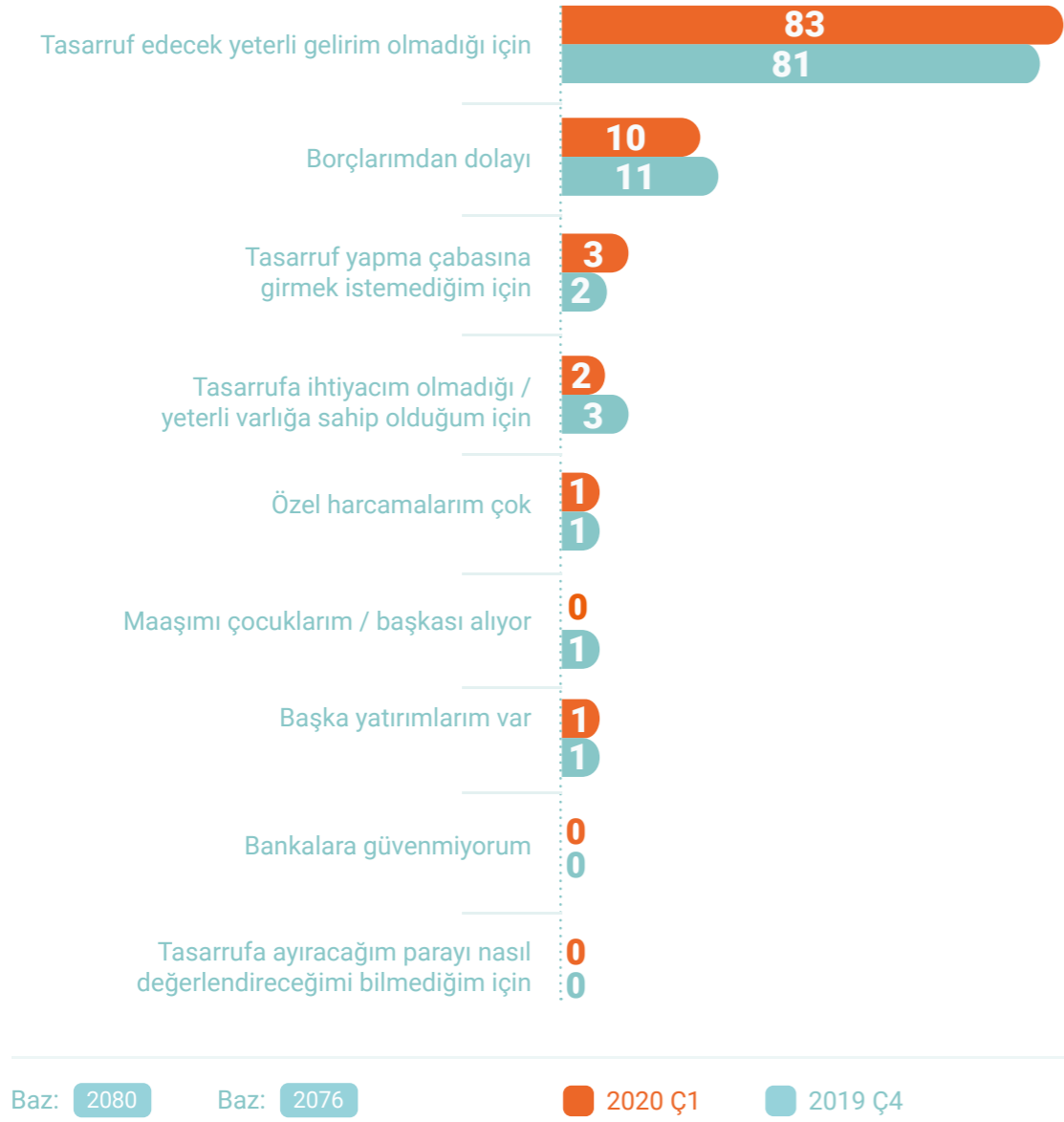
YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR

Tasarrufu Olmayanlar için Yakın Gelecekte Tasarruf Yapmayı Planlayanlar (%)

- 2020 ilk çeyreğinde, yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranında anlamlı bir düşüş gözlenmektedir (%29,2 vs %34,4).
- Öte yandan, yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların arasında önümüzdeki «3 ay içerisinde» tasarruf edeceğini belirtenlerin oranı ise 3 puan artış göstererek %16'ya ulaşmıştır (%13 vs %16).

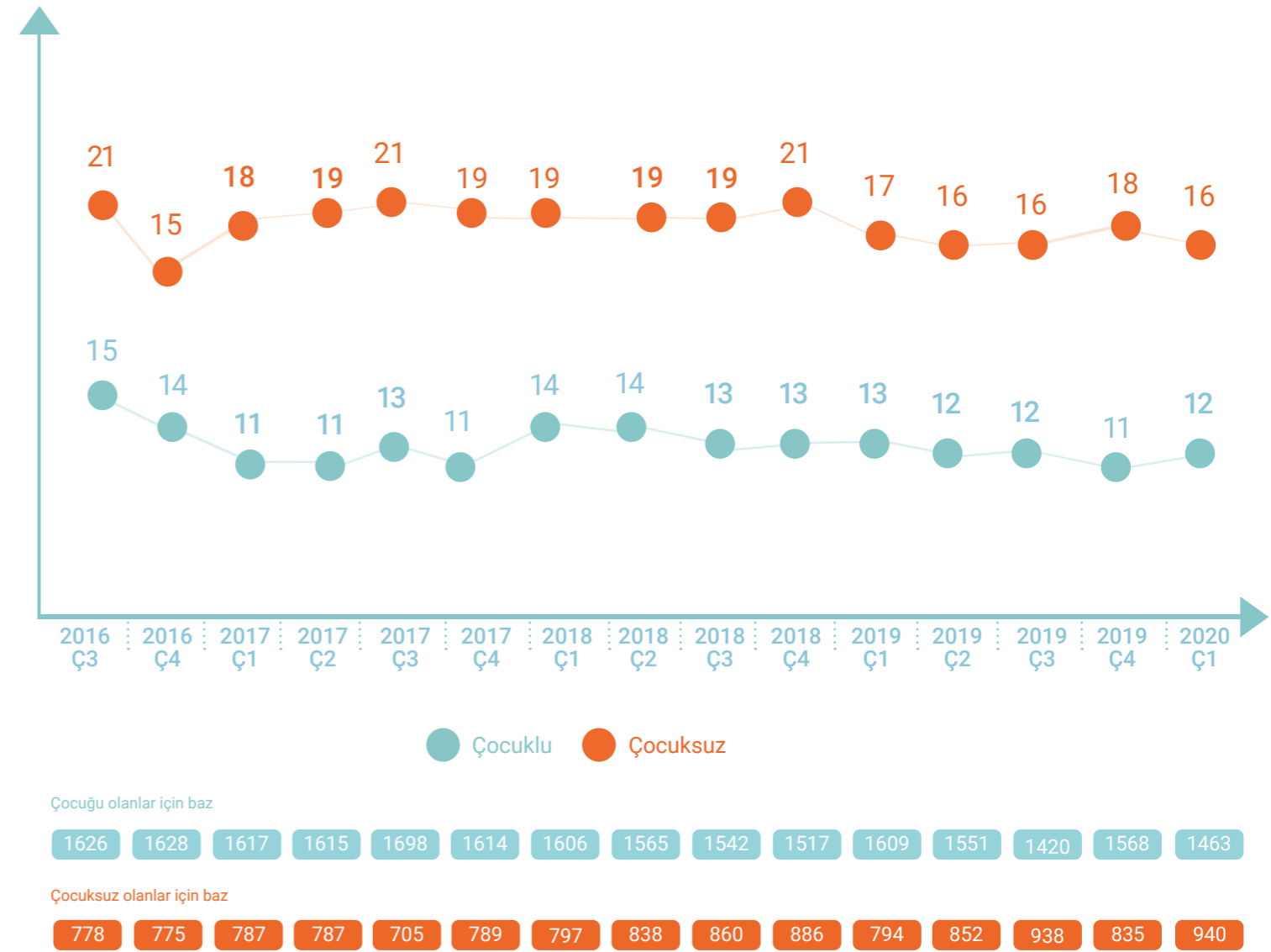
TASARRUFU OLMAYANLARIN TASARRUF EDEMEME GEREKÇELERİ

● Tasarrufu olmayanların, tasarruf edememe gerekçelerinde anlamlı bir değişim yaşanmamıştır. "Tasarruf edecek yeterli gelirim olmadığı için" gerekçesi 2 puan artışla %83'e ulaşmıştır.

ÇOCUKLU VE ÇOCUKSUZ BİREYLERDEKİ TASARRUF SAHİPLİĞİ

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

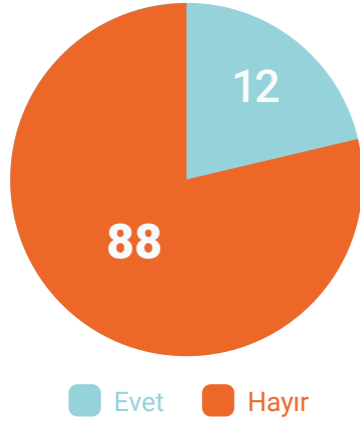

● 2020 ilk çeyreğinde, çocuklu ve çocuksuз bireylerin tasarruf sahipliği oranları iki önceki döneme benzer bir seviyeye gelmiştir (çocuksuз bireylerde tasarruf sahipliği %16; çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği %12).

YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR / ÇOCUKLU & ÇOCUKSUZ

Tasarrufu Olmayanlar (Çocuğu olanlar)

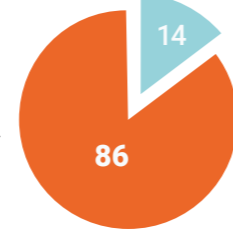
Baz: 1290 Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

Evet diyenler

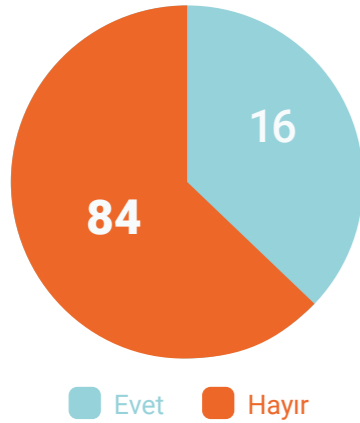
Baz: 330
3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz? (%)

3 ay içinde 3 aydan sonra

Tasarrufu Olmayanlar (Çocuğu olmayanlar)

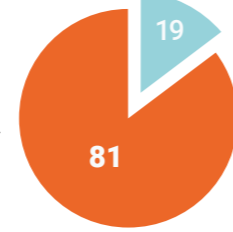
Baz: 791 Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

Evet diyenler

Baz: 277
3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz? (%)

3 ay içinde 3 aydan sonra

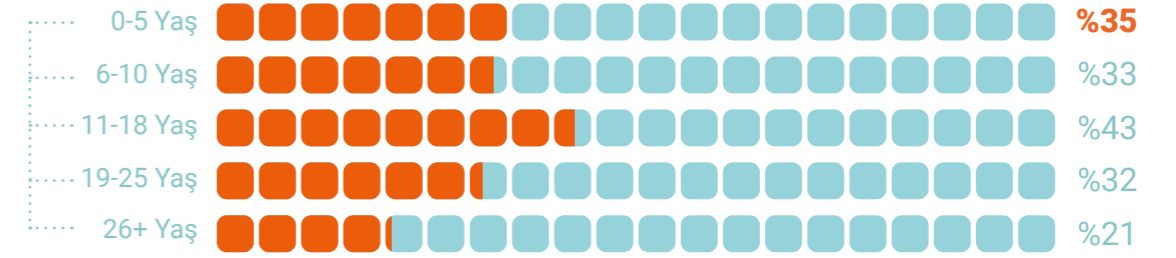

• Tasarrufu olmayan çocuklu bireylerin yakın gelecekte tasarruf yapma niyetinde bir önceki dönem yükseliş gerçekleşmişti ancak 2020 birinci çeyrekte 7 puanlık bir düşüş mevcut (%33 vs. %26). Tasarrufu olmayan çocuksuz bireylerin tasarruf yapma niyetlerinde de 2 puan gerileme söz konusu (%37 vs %35).

• Çocuklu bireylerden tasarruf etmeyi planlayanlar arasında önümüzdeki 3 ay içinde tasarruf etmeyi planlayanların oranında 3 puan yükseliş gerçekleşti (%11 vs %14). Çocuksuz ve tasarrufu olmayan, ancak planlayan bireyler arasında gelecek 3 ay içinde tasarruf planlayanların oranında da 3 puanlık artış mevcut (%16 vs %19).

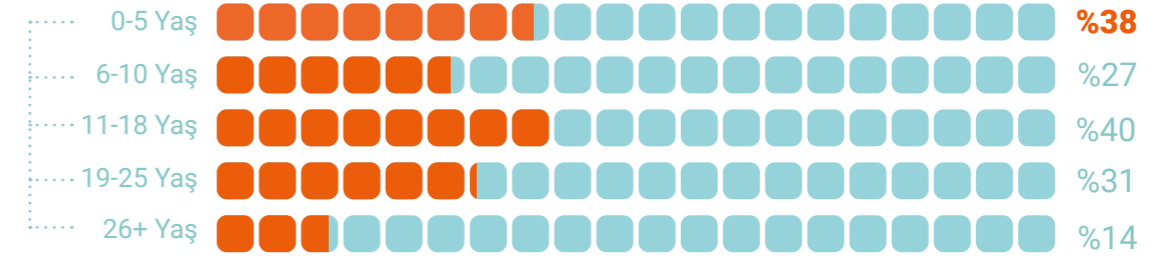
ÇOCUKLU BİREYLERDE ÇOCUK YAŞLARI

Toplam Çocuklular

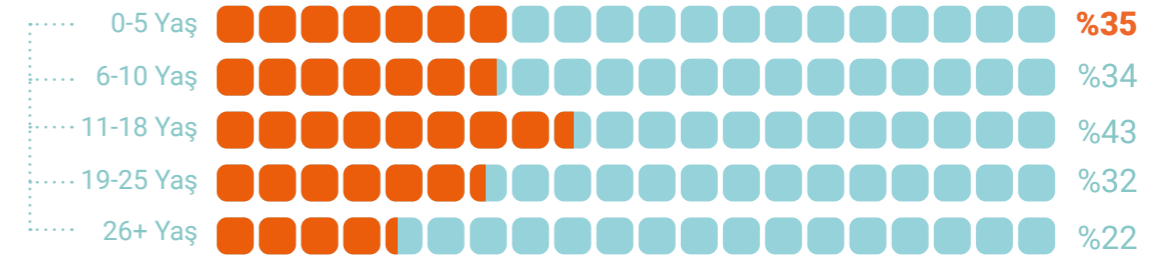
Baz: 1463

Tasarruf Sahibi Çocuklular

Baz: 174

Tasarruf Sahibi Olmayan Çocuklular

Baz: 1290

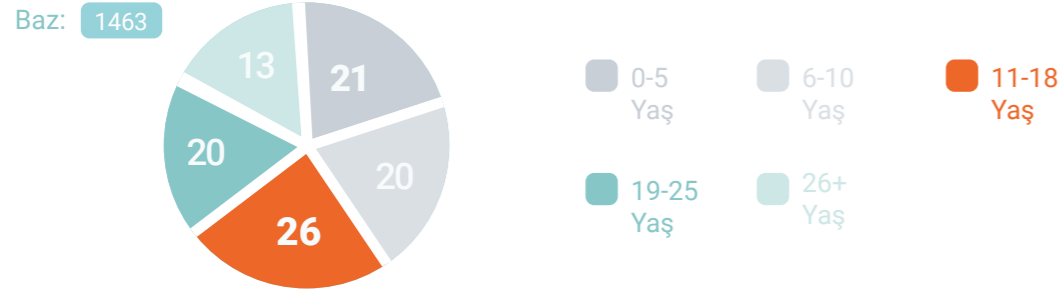
• Toplam çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımında 6-10 yaş grubu çocukların oranında 3 puan düşüş gerçekleşirken (%36 vs %33); 19-25 yaş grubunda 2 puan artış söz konusu (%30 vs %32).

• Tasarruf sahibi olan çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımında 0-5 yaş çocukların oranı yükselme seyrini devam ettiriyor (%33 vs %38). Bunun aksine, 6-10 yaş grubunun oranında ise 10 puanlık bir düşüş yaşandı (%37 vs %27). 11-18 yaş grubunda 2 puan düşüş (%43 vs %40); 19-25 yaş grubunda 4 puan artış (%28 vs %31); 26 yaş üzerinde ise 3 puan azalış mevcut (%17 vs %14).

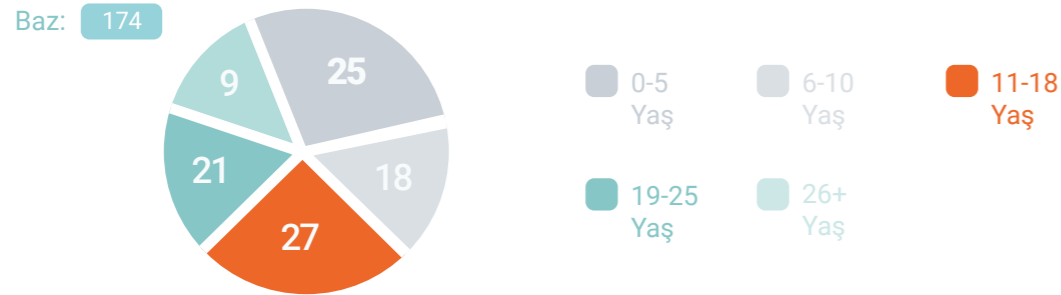
• Tasarrufu olmayan çocuklu bireylerin çocuklarının yaş gruplarında ise öne çıkan en önemli değişim 6-10 yaş grubunun sürdürmeye devam ettiği düşüşte gözlemleniyor (%36 vs %34).

ÇOCUKLARIN YAŞ DAĞILIMI

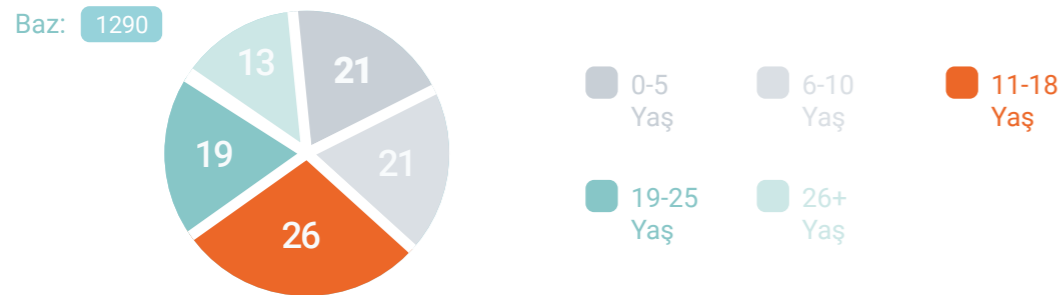
Toplam çocuklu bireylerin çocuklarının yaş dağılımı

Tasarruf sahibi çocuklu bireylerde çocukların yaş dağılımı

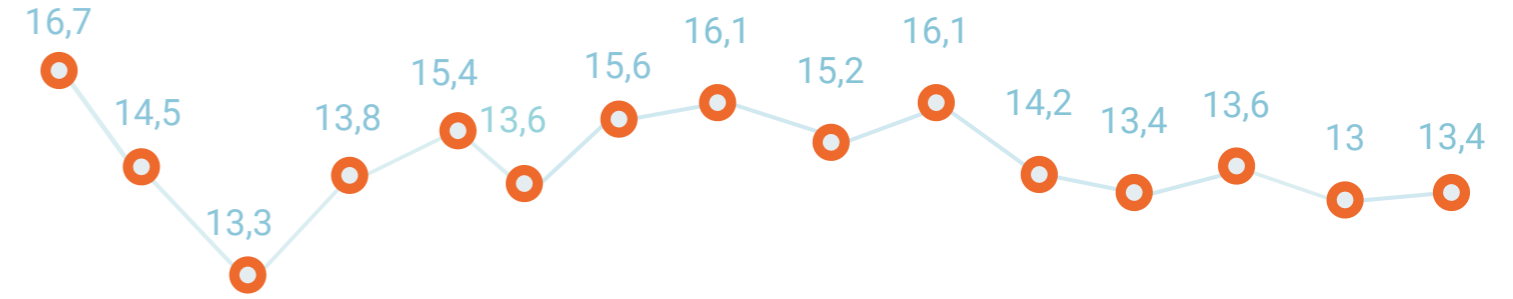

Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerde çocukların yaş dağılımı

- Toplam çocuklu bireylerin çocuk yaş dağılımında önceki döneme kıyasla 6-10 yaş grubunda 2 puanlık azalış (%22 vs %20); 19-25 yaş grubunda ise 2 puanlık artış (%18 vs %20) söz konusu.
- Tasarruf sahibi olan çocuklu bireylerde çocuk yaş gruplarının dağılımında ise 0-5 yaş grubundaki 4 puanlık artış (%21 vs %25); 6-10 yaş grubunda 5 puanlık düşüş (%23 vs %18); 19-25 yaş grubunda 3 puanlık artış (%18 vs %21); 26 yaş ve üzerinde ise 2 puanlık düşüş (%11 vs %9) dikkat çekiyor.
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin çocuk yaş dağılımında birkaç minimal farklılaşma mevcut: 6-10 yaş (%22 vs %21) & 19-25 yaş (%18 vs %19).

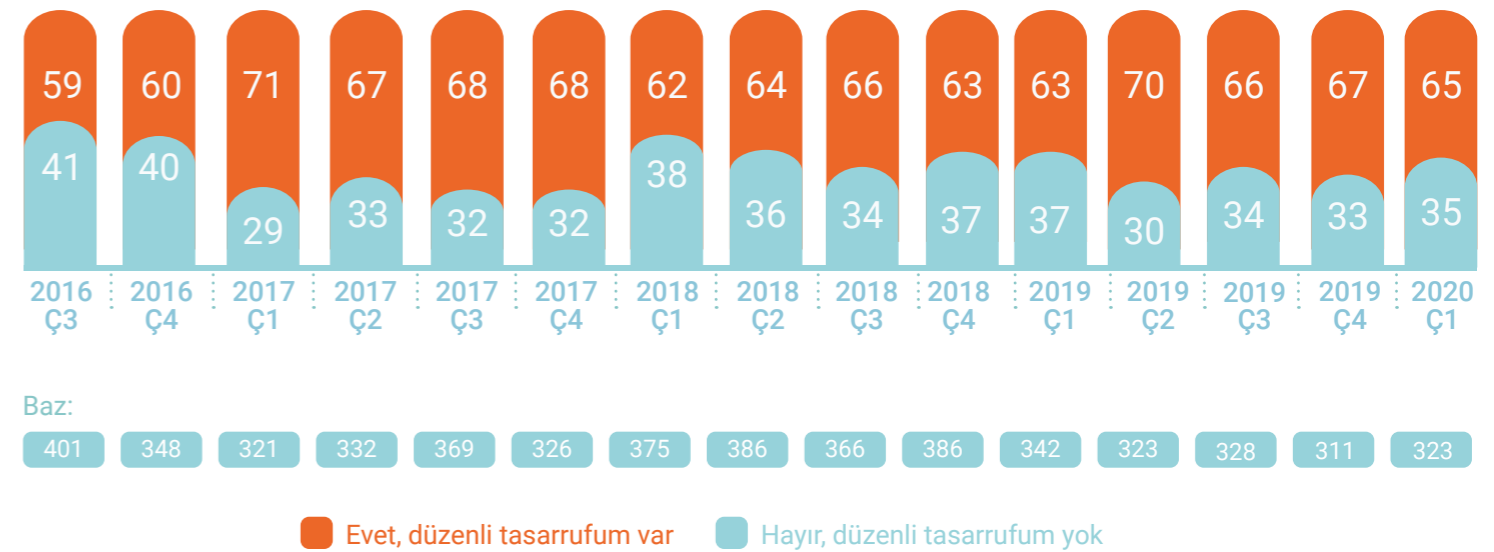
TASARRUF YAPMAK ASLINDA BİR ALIŞKANLIK

Baz: 2403

● Genel tasarruf sahipliği (%)

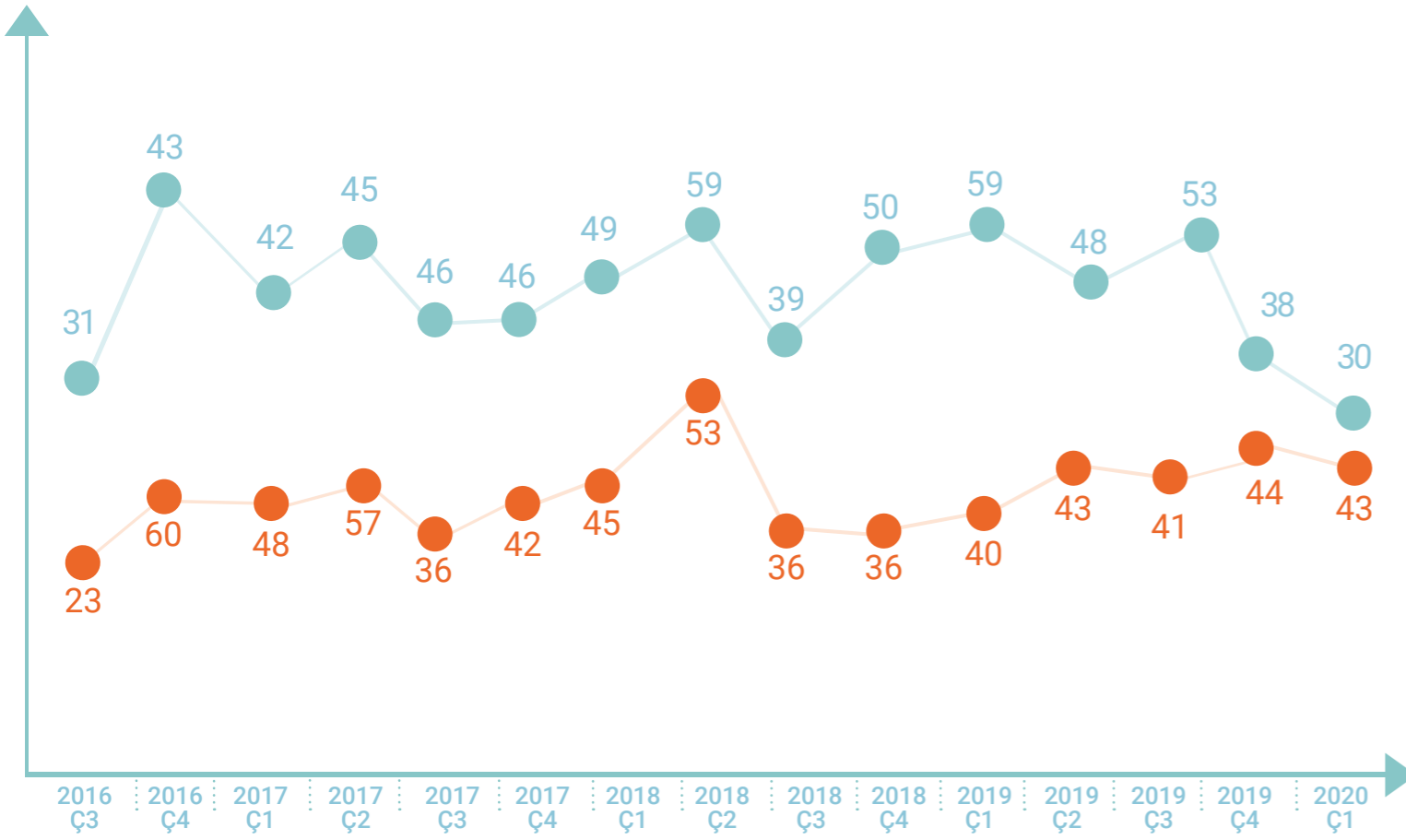
Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Baz: 401 348 321 332 369 326 375 386 366 386 342 323 328 311 323

■ Evet, düzenli tasarrufum var ■ Hayır, düzenli tasarrufum yok

Düzenli Tasarruf Yapmayanlar için 3 ay içinde veya daha sonra tasarruf yapma eğilimi (%)

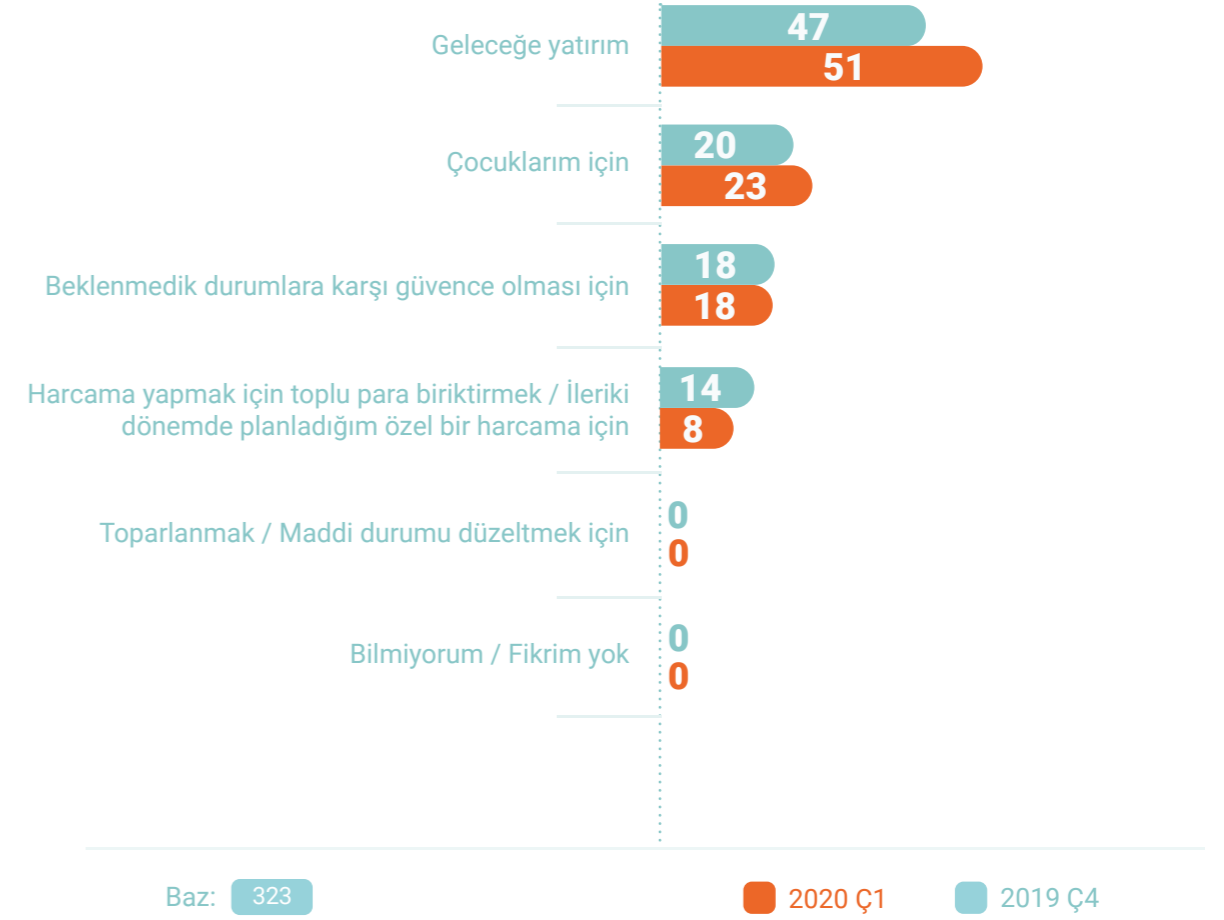
Baz:

165 140 94 110 118 104 142 138 126 143 125 97 112 102 113

- Son 3 ay içinde tasarruf yapma oranı (%)
- Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak olma eğilimi (%)

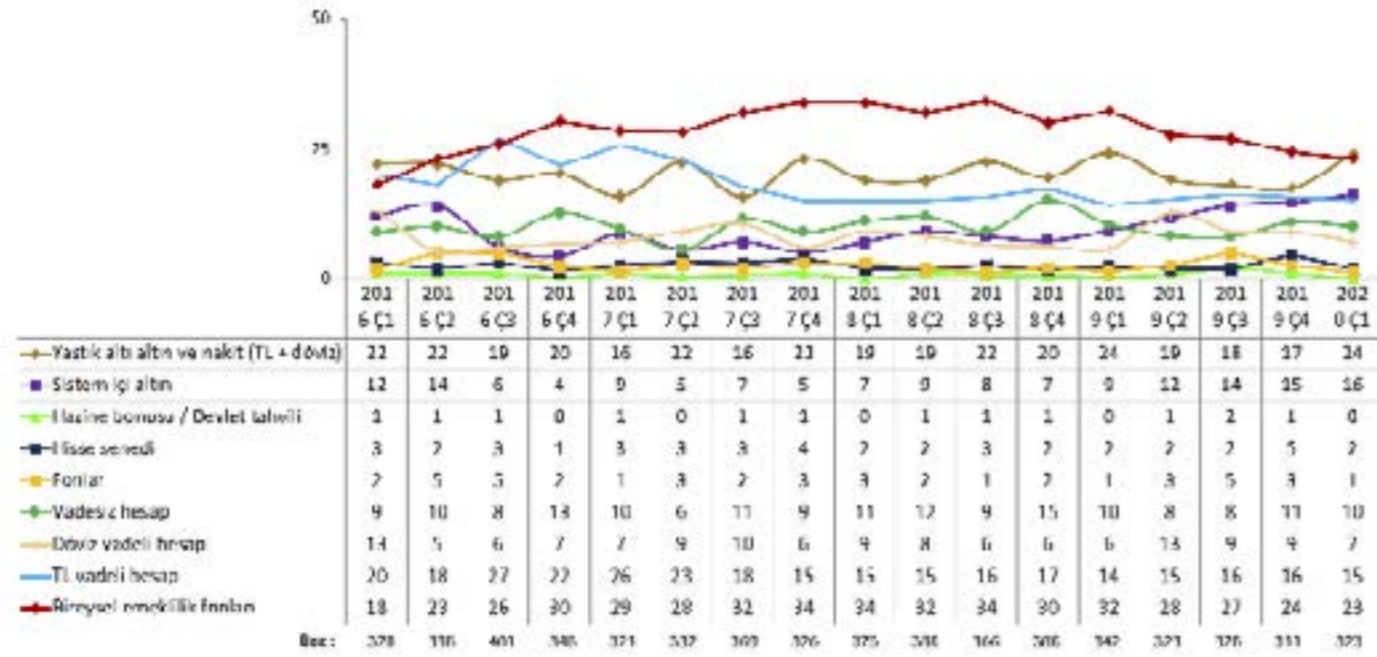
- 2020 yılı ilk çeyreğinde düzenli tasarruf yapanların oranı 2 puan gerileyerek %65'e düşmüştür.
- **Düzenli tasarruf yapmayanlar arasında;** son 3 ay içinde tasarruf yapmış olanların oranı 1 puan gerilemiştir (%44 vs %43). Gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranı ise düşüş trendini sürdürmektedir (%38 vs. %30).

TASARRUFU OLANLARIN TASARRUF YAPMA GEREKÇELERİ

- **"Geleceğe yatırım"** ve **"çocuklarım için"** gerekçeleriyle tasarruf yapma tutumunda artış gözlenirken (4 ve 3 puan), **"ileride özel bir harcama yapmak için"** gerekçesinde 6 puan bir düşüş ortaya çıkmıştır.

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi

Not: 'Bu soru çoklu cevap' olduğu için bu kalemlerin toplamları %100'ü geçmektedir. Karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

2020 ilk çeyreğinde tasarruf araçları tercihindeki en dikkat çekici değişim, "yastık altı altın ve nakit" tercihinin 7 puan yükselişle %24'e erişmesidir. "Sistem içi altın" tercihi de 1 puan yükselmiştir (%15 vs %16). Diğer tüm tasarruf araçlarında 1 veya 2 puan düşüş görülmektedir.

BU DÖNEM ALTIN SEVİYELERİ ÖNCEKİ DÖNEMLE BENZER SEVİYELERDE KALMIŞTIR

%	2016 Ç3	2016 Ç4	2017 Ç1	2017 Ç2	2017 Ç3	2017 Ç4	2018 Ç1	2018 Ç2	2018 Ç3	2018 Ç4	2019 Ç1	2019 Ç2	2019 Ç3	2019 Ç4	2020 Ç1
Sistem dışı ve sistem içi altın + sistem dışı nakit (TL veya döviz)	25	24	25	27	23	28	26	29	30	27	33	31	31	32	40
Altın veya diğer değerli taş ve metal (sistem dışı)	6	8	10	14	5	13	10	11	13	12	12	9	10	8	14
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	6	4	9	5	7	5	7	9	8	7	9	12	14	15	16
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	13	12	6	8	11	10	9	8	10	8	12	10	7	9	10
Bas:	338	401	348	321	332	369	326	375	306	366	342	323	328	311	323

Sistem içi ve dışı altın ile sistem dışı nakit tercihinde geçen döneme göre 8 puanlık artış söz konusu (%32 vs %40). Bunun özellikle "sistem dışı altın"dan kaynaklandığı görülmektedir (%8 vs %14).

2020 1. ÇEYREK SONUÇLARI

- Tasarruf sahipliği oranı 2020 yılının ilk çeyreğinde 0,4 puan artarak %13,4'e yükselmekle birlikte, geçtiğimiz yıl aynı döneme göre 0,8 puan düşük olduğu göze çarpmaktadır. Enflasyon sebebiyle artan tüketim harcamalarının, tasarruf yapma tutumu üzerinde olumsuz etkisi olduğu söylenebilir. Nitekim, tasarruf yapamama gerekçesi olarak "tasarruf edecek gelirin olmadığı" belirtenlerin oranı bu çeyrekte yükselmiştir (%83). Bunun da alt gerekçelerinin başını %80 ile "temel giderlerden kaynaklı gelir yetersizliği" oluşturmaktadır.
- Tasarruf sahiplerinin yaş dağılımı incelendiğinde son üç dönem yükselişte olan 18-24 yaş grubunda durgunluk gözlenirken; dalgalı bir seyir gösteren 25-34 yaş grubunda 3 puan artış gerçekleşmiş (%28); 35-44 yaş grubunda ise son iki çeyrek boyunca gözlenen düşüş seyri 2 puan kayıpla devam etmiştir (%25).
- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı, 2020 ilk çeyreğinde yükseliş trendini kırıp 6,2 puan kayıpla düşüş göstermiştir (%28,2). Öte yandan «gelecek 3 ay içerisinde» tasarruf yapacağını belirtenlerin oranı 3 puan artarak %16'ya ulaşmıştır.
- Çocuksuz ve çocuklu bireylerin tasarruf sahipliği oranlarında fark, 2020 ilk çeyreğinde daralma göstermiştir (4 puan). Çocuksuz bireylerde tasarruf etme durumu iki çeyrek önceki seviyeye düşerken (%18 vs %16), çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği oranı da iki önceki dönemdeki seviyesine yükselmiştir (%11 vs %12).
- Tasarruf sahibi olanlar içerisinde düzenli tasarruf yapanların oranında yıl boyunca gözlenen dalgalanma devam etmiş; 2020 ilk çeyreğinde 2 puan gerilemeyle %65 seviyesine düşmüştür. Buna paralel, düzenli tasarruf yapmayanlar arasında son 3 ay içinde tasarruf yapanların oranında da 1 puan gerileme gözlenmektedir (%44 vs %43). Tasarruf olmayıp gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranındaki dramatik düşüş seyrini 2020 ilk çeyreğinde de sürdürmüştür (%38 vs %30).
- Tasarruf yapma gerekçeleri arasında «geleceğe yatırım» unsuru, ilk sıradaki yerini daha da güçlenerek korumaktadır (%47 vs %51). «Çocuklarım için» unsurunda geçen dönem gözlenen gerileme durmuş ve artış seyrine geçmiştir (2019 %25; Ç3 %23; Ç4 %20 / 2020 Ç1 %23),
- "Geleceğe yatırım" gerekçesinin alt gerekçeleri içerisinde, "kimseye muhtaç olmamak için" unsurunun toplam değeri geçen dönemle neredeyse benzer seviyededir (%65 vs %64). En önemli değişim, "emekliliğimde/yaşlılığımda zor durumda kalmamak" unsurunda gözlenmektedir: bir önceki döneme göre 11 puan gerileme gerçekleşmiştir (%37 vs %26).
- "Beklenmedik durumlara karşı" gerekçesinin alt unsurlarının çoğunda minimal değişimler gerçekleşmiştir. Bunlar arasında en öne çıkan değişim; "diğer beklenmedik olaylara karşı güvence olması için" unsurunda 11 puanlık artıştır (%22 vs %33). Öte yandan, "zor zamanlar için" unsuru 9 puan azalmıştır (%37 vs %28).

- "Çocukları için tasarruf yapanların" alt gerekçelerinde dört büyük değişim söz konusu. Bunlar arasında en büyük iki değişim: "çocuklarım büyüdüğünde birikimi olsun" unsurundaki 27 puanlık artış (%22 vs %49) ile "Çocukların eğitim masrafı için" unsurundaki 20 puanlık düşüştür (%64 vs %44).
- Tasarrufu olanların tasarruf araçları tercihi içerisinde 2020 ilk çeyrekte en dikkat çekici değişim, "yastık altı altın ve nakit" tercihinin 7 puan yükselişle %24'e erişmesidir. "Sistem içi altın" tercihi de 1 puan yükselmiştir (%15 vs %16). Diğer tüm tasarruf araçlarında 1 veya 2 puan düşüş görülmektedir.
- Tasarrufu olmayan bireyler arasında daha önce tasarruf yapmayı denemiş olanların oranı, 2020 ilk çeyreğinde 6 puan gerilemiştir (%52 vs %46). Önceden tasarruf yapmayı denemiş, ancak şu an yapamayan bireylerin %69'u, 'şu an istese de tasarruf yapamacağını' dile getirmektedir.
- Genel olarak tasarrufu olmayan bireylerin, şayet tasarrufu olsaydı tercih edecekleri araçların başını, %30 ile "yastık altı altın ve nakit" çekmektedir (%32 vs %30). Bunu "Sistem içi altın" takip etmektedir (%26 vs %27).

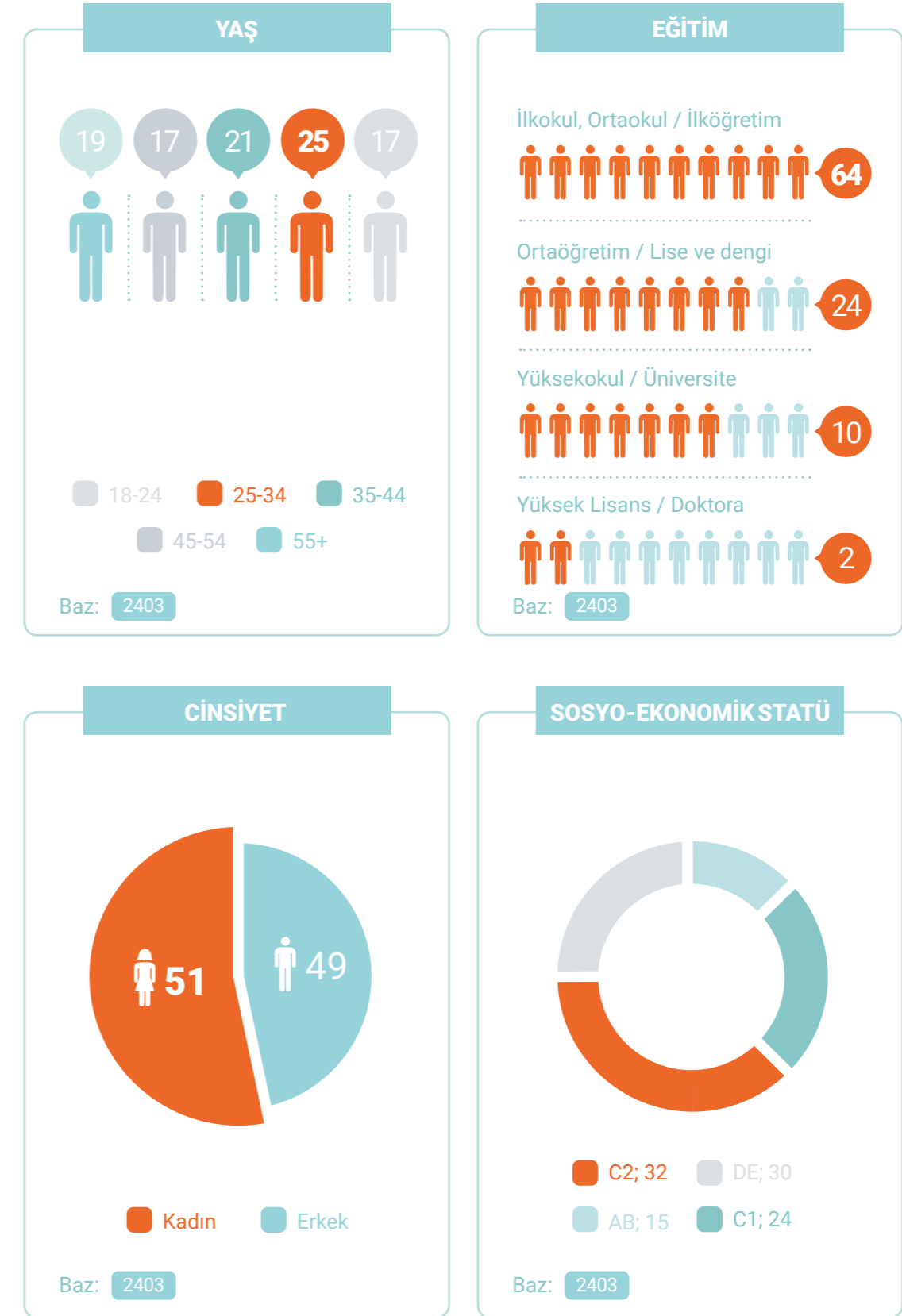
AMAÇ VE YÖNTEM

Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın amacı Türkiye'de kentsel yerleşim yerlerinde 18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini izlemektir.

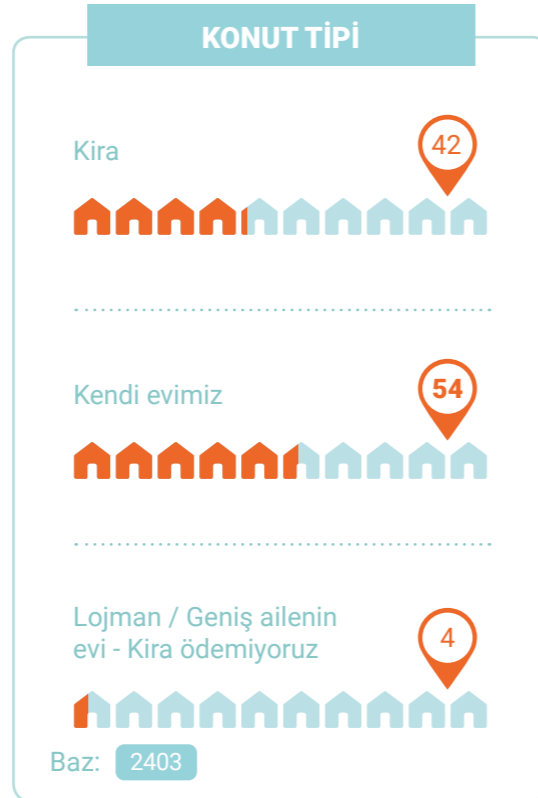
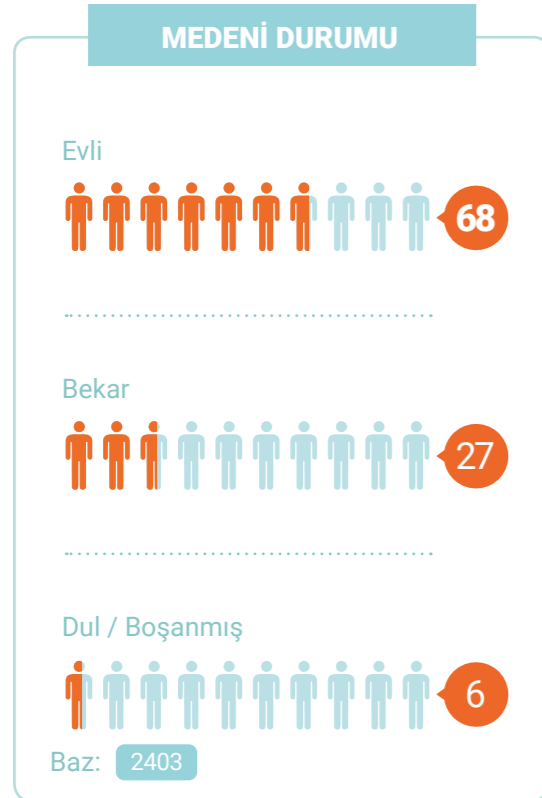
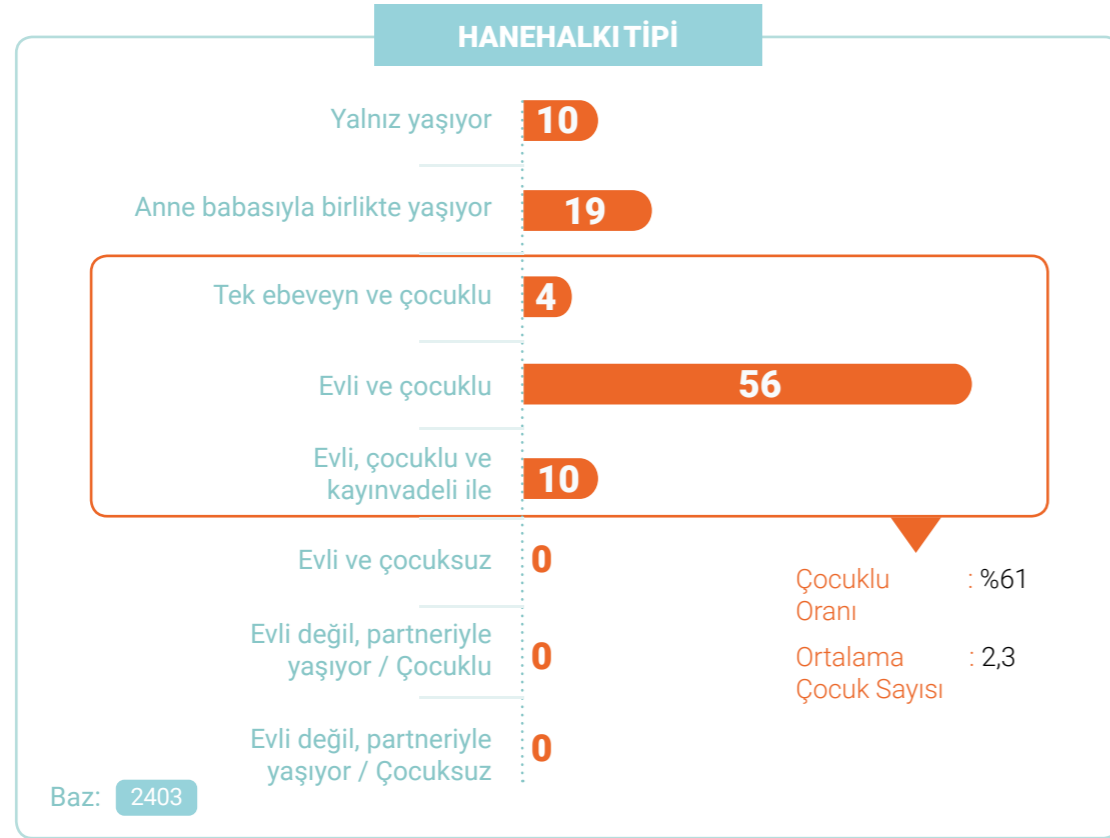
Bu araştırma çerçevesinde;

- NUTS2 bölgelerinde seçilen 26 ilde her ay tesadüfi olarak seçilen 800 kişi ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı 2400 olarak gerçekleşiyor ve raporlanıyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (CATI) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor.

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2020 1. ÇEYREK

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2020 1. ÇEYREK

TANIM

Tasarruf, sözlük anlamı itibariyle "sarf edilmeyen" anlamına gelmektedir.

Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içermektedir:

- Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar
- Bankalarda ve/veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı
- Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları
- Bireysel emeklilik fonları
- Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
- Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü

Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

4. İletişim Bilgileri

info@tasarrufegilimleri.com

ING Türkiye girişimi ile hayata geçirilen “Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması”, Bilkent Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte, saha araştırması IPSOS tarafından yapılmaktadır.

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”

Bilkent University

2020

1. ÇEYREK RAPORU